

Perelj Uram, perlőimmel.

Ha egy uri lócsiszárral
Találkoztam s bevert sárral:
Nem pöröltem.
Félre álltam, letöröltem.
Arany János.

1.

Pénzért írok? Bizony, nem ingyen! Valamikor a szent szegénység fogadalmára készültem, egészen fiatalon. A fogadalmat nem tettem le, de mindig megtartottam. Éhbérért tanítottam több mint egy évtizeden át Isten háta mögött és amikor megrokkantam a vesződségben, a magyar állam minden nyugdíj nélkül elengedett. Engem költségek küldött e földre a végzet és azóta az írás kenyerem is, nem csupán hivatásom. *Nincs cserepes tányúm* Domaszéken, a kis házunkat is el kellett adnia az édesanyámnak és ha holnap a toll kiesik a kezemből, az irtalom kenyerén és ágyán pusztulhatok el. Egy nagy bűnöm van, hogy *Petőfi eljövendő országáról álmodom*. Hogy szeretem a magyar dolgozókat, hogy szolidaritást vállaltam a munkássággal és a szolidaritást állottam is azóta mindig, az üldözés és szenvedés, a megalázás és bántalmazás napjaiban is. *Futni hagytak* és én nem futottam, hanem tovább hirdetem igazaimat. És hirdetni fogom, amíg élek!

2.

Kis névtelenek és ismeretlenek, akik biztonságban érzik magukat névtelenül és ismeretlenül, megint a magyarságomban kételkednek és a magyarságot féltik tőlem, a szerencsétlenek. A saját tehetségtelenségük és jelentéktelenségük fájdalmas tudatában jönnek nekem sunyi vádjaikkal, mert nekik a tehetség és érték személyes ellenségük. A *Tehetségtelen Irigyek Nemzeti Szövetségét* szeretnék ezek megalakítani, de ezzel már elkéstek. Jámbor tótcskák és svábcskák, magyarkodó jövevények, akik közül az egyiket Göndör Ferencnek kellett kioktatnia, hogy mi a haza, ezek akarják Juhász Gyulát magyarságra tanítani!

3.

— Pénzért ír hazafias verseket a Magyarságnak! — mondotta rólam a bíróság előtt a Nikoláj szerzője. Pardon, én nem írok hazafias verseket! Hazafias verseket írt Hazafi Veray János és írta a Nikoláj szerzője, én magyar verseket írok, mint ahogy magyar verseket írt Ady Endre, akit halálba hajszoltak az idegen érdekek háborújában megvadult és elvakult gyászmagyarok. És oda írok, ahova nekem tetszik, nem ahova ők parancsolják.

4.

Nem is felelek azokra a támadásokra, amelyeket a névtelenség és ismeretlenség bozótjából intéznek ellenem. Hat verskönyvem ott forog száz-ezer magyarok kezében és ott él százezer magyarok lelkében. A megszállott területek magyarsága éppen úgy merít belőlük vigasztalást és gyönyörűséget, mint a csonka országé. A jövendő elé pedig különösen nyugodt öntudattal és önértéssel állók. A *szegénység kincsét* adtam egész életemben és magam koldus maradtam. Isten és emberek előtt vallom, hogy nem hiába éltem és nem hiába énekeltem. És ha vádolnak és bántanak, eszembe jut egy régi versem:

minden anya egyformán szereti! A lány-asszonyok könnye is csak olyan tán, mint a többi asszonyké? ... Az oklatan állatra gondolt, mely szintén megcsirizva elvesztett fiát.

Belenézett a lánya arcába.
Egyszer az uraság erdejébe látott egy magányos özet, az is így rítt ...
Két nagy meleg könnyecsepp dagadt a szemibe. Nem tudta, mi csalta föl a könnyeket, csak azt érezte, hogy a lelke legmélyiről való. Kisietett a pitarba. Valami odasúgta neki útközbe, hogy vétek volna ezt a beteg leány-asszonyt most elhagyni. Nagygyorsan tüzet élesztett és föltette a lábast. Titokban volt egy üvegből bora. Az ura elől duggadta az ász alatt. A maradék bort beöntötte a lábásba.

Mikorra a borleves elkészült, főlzáradt a könnye. Mintha csak megfürösztötték volna jó meleg kádba, tisztának, könnyűnek érezte magát. A szemei nevettek. Valami szokatlan jószág áradt ki ebből a két öreg szemből, amit mindenáron rákivánt sugározni valakire. Csak amint az urát megjönni látta, borult el egy pillanatra. Az ember érezhette a terjedő borszagot, de mert az orrában volt valami, nem szólt.

Szó nélkül akart benyitni a házba.

Az öregasszony elállta az útját:

— Rossz szóval né báncsa azt a lányt ...

— De nagyon is égy vagy vele, — mondta hetykén, miközben visszahúzta magát az ajtó felé és leereszkedett a pitar küszöbére.

— Mi van avval a lánnyal? ... szólta a feleségéhez.

— Beteg.

— A fíja után bög.

Az öregasszony újra könyörgött:

— Ugyan né báncsa mindig.

Csak szánnyad ...

És gondolk... sok dölyfös paraszt
Tekintetere, aki uri göggel
Nézett le, mint valami idegent
Engem, ki nyirkos és sötét ködökben
Világokat gyújtottam s hiteket.

És megyek tovább, lángolva és dalolva, gazdag szegénységem mindenét elosztva a dolgozók és szenvedők között, megyek tovább az örök csillagok felé.
Juhász Gyula.

Megkezdtek

a jogi szakértők a biztonsági kérdés megvitatását.

Franciaország nem ragaszkodik a lengyel határ feltétlen biztosításához.

Páris, augusztus 31. A jogi szakértők konferenciája ma, augusztus 31-én kezdődött Londonban.

A Reuter-iroda jelentése szerint a jogi szakértők egyelőre nem hivatalos konferencián kicserélik eszméiket a létesítendő biztonsági paktum formájáról. Döntést nem hoznak, mert munkájuk tulajdonképpen csak előkészítése annak a konferenciának, melyeken a külügyminiszterek vesznek majd részt, a német külügyminiszter bevonásával.

London, augusztus 31. A Daily Telegraph jelentése szerint a jogi szakértők ma a külügyi hivatalban összeülnek a biztonsági kérdés vitás részéről való eszmecsere. Noha eredetileg az volt a helyzet, hogy a tanácskozáson csak egy német, angol és francia szakértő vesz részt, tegnap késő este az olasz nagykövet közölte azt a Rómából érkező instrukciót, hogy a tanácskozásokon Olaszország is képviseltetni kívánja magát és erre a célra Píoletti követségi tanácsost küldi ki. Noha Olaszország, mondja tovább az információ, még nem foglalt végleg állást a biztonsági paktum mellett, Píoletti mégis már bizonyos konkrét javaslatokat is hoz magával. Ugy tudják, hogy Mussolini hajlandó a német francia határ garanciájában az olasz hadsereget mintegy az angol flottát kiegészítésként szerepeltetni és ebben az irányban informálta a párisi, londoni és berlini olasz nagykövetet. Azt hiszik, hogy Olaszországnak ez a lépése lényegesen előbbre viszi a különben fölötte bonyodalmas jogi kérdéseket.

Berlin, augusztus 31. Moszkvából jelentik: Az Izvesztija a biztonsági kérdést fejtegetve megállapítja, hogy Nagybritannia munkája ebben a kérdésben nem volt eredménytelen. Az angolok, úgy látszik, egyetlen dologra koncentrálnak erejüket, tudniillik meglazítsák a még röviddel ezelőtt megingathatatlan látszó francia-lengyel barátságot és tényleg elérték azt, hogy Franciaország nem ragaszkodik az eddigi mértékben a mostani német-lengyel határ biztosításához.

Varsó, augusztus 31. A Kurjer Polski nyilván sugalmazott cikkben foglalkozik a jogi szakértők ma kezdődő londoni tanácskozásaival a biztonsági kérdésről. A lap megvan győződve arról, hogy a szakértők munkája eredményes jár és a külügyminiszterek londoni tanácskozása létrejön, de megállapítja, hogy Lengyelországra vonatkozó megállapodásokra a leendő lausannei konferencia nem terjeszkedhetik majd ki, ezeket Németország és Lengyelország csakis közvetlen diplomáciai tárgyalásokon intézhetik el.

Kovács Péter kárpitos élete és halála.

Kovács Péter Szegeden született, husz évvel a világháború kitörése előtt. A legkatonakötelesebb korban érte tehát a hadüzenet, így mi sem természetesebb, mint hogy hamarosan besorozták. Öven hónapot töltött a harctéren, járt Szerbiában, Oroszországban, 18-ban haza-kommandírozták a gépfegyverosztághoz kiképző altisztnak. A Károlyi-forradalom kitörése után a nemzeti tanács Rókus-pályaudvarra rendelte ki, ahol fogadta a hazaérkezett katonákat, akiket figyelmeztetett, hogy senkit és senkiét nem szabad bántani. 19 januárjában leszerelt Kovács Péter, akiről bizonyossággal még annyit sikerült megállapítanunk, hogy tagja volt a munkástanácsnak. Juttattak neki valami szerepet a kommunizmus kitörése után is. Nagy szerep ez nem lehetett. Hiszen nem emlékszünk a nevére azoknak a nevei között, akik döntő

faktorok voltak abban az időben.

Ennél sokkal nagyobb baleset érte Kovács Pétert. A megszálló francia csapatokkal támadt konfliktusa. Letartóztatták és azon a címen, hogy vétett a francia hadsereg ellen, 19 májusában elítélték öt évi kényszermunkára. Amikor a büntetéséből kitöltött négy és fél évet, a franciák ahelyett, hogy hazaengedték volna, internálták egy afrikai gyarmatra. Azóta ott sanyalódott szegény Kovács Péter, aki közel fél év előtt írt legutóljára az apjának és akkor azt írta, hogy szabadítsák ki, mert az ottani levegőben el kell pusztulnia.

Kovács Péter, az idős, 65 éves, cipész és Szatymaz ucca 5 alatt lakik. Ő maga járt el mindenhol a szegedi hatóságoknál, amikor megérkezett a fia levele a franciák egyik messzi afrikai gyarmatáról. Beszerzett a szegény öreg minden okmányt, születési, katonai, erkölcsi bizonyítványt, hogy minél jobban támogassa külügyminisztériumunknál azt a kérelmét, mely szerint eszközöljék ki fiának a francia gyarmatról való mielőbbi hazabocsátását. A kérvény elment. Válasz máig sem jött rá. Idős Kovács Péter ma se tudja, hogy tettek-e valamit ifjú Kovács Péter kiszabadítása érdekében. Ellenben szombalon levelet kapott. Német ember írta. A neve August Schlichter. Állítólag kenyeres pajtása a balsorsban és szenvedésben ifjú Kovács Péternek. A levél, terjedelmes és valamennyire intelligens írás, közli, hogy ifjú Kovács Péter, ki született Szegeden 1894-ben, 1925 június 30-án meghalt a franciák egyik afrikai gyarmatán.

A Délmagyarország augusztus 27-iki számában a következő hivatalosnak tekinthető, mert a rendőrségtől származó közlemény jelent meg:

— Felhívás. A francia megszálló csapatok haditörvényszékei által annak idején elítélt és deportált magyar állampolgárok kiszabadítása érdekében a szegedi rendőrkapitányság sürgősen megállapítani óhajtja, hogy a megszállás idejében Szeged város területén a francia haditörvényszék kiket mi okból ítélte el és hogy azok jelenleg hol töltik büntetésüket. Az érdekeltek folyó évi szeptember hó 5-ig dr. Schön Károly rendőrkapitánynál (városháza, földszint 3.) jelentkezzenek.

A deportáltak sorsát pedig August Schlichternek idős Kovács Péterhez intézett levele a többi között így ecseteli:

— Péter egy görögül lakott, ahol mindenféle cselédmunkát végzett és ezért a pusztaságon alhatott és hitvány eledelt kapott, amitől egészsége még jobban leromlott. Márciusban mind a ketten bementünk a kórházba. Ne tessék azonban a kórház alatt olyan gyógyintézetet érteni, amilyenek például Németországban

Ezen eldiskuráltattak félhangosan. (Bent az Eszti mégis ne hallja.) Az öregasszony alkalmat várt, hogy előálljon az új tervvel, megmondhassa az urának, vegyék vissza a kicsit. Azt a nincstelen kis senki fiát, akit hiába is ... az Isten már csak nekik szánt ... Ezen majdnem összeveszték, mert nehéz volt meggyőzni öreg Ferust. Nem akarta vállalni. Kifogásokkal élt. Azt hozta föl, hogy újabb nyűg lesz a háznál, akitől nem lehet még csak meg se mozdulni, aztán meg a kosztja is pénzbe kerül. De az öregasszonynak szerencséjére eszébe jutott, hogy az állam fizeti a tartást. Mire megjúháztott Ferus, mert úgy gondolkodott, nem utolsó az az öt pengőforint, amit havonként a gyerekéért fizetnek. Abbul ruházkodni lehet. Az első hónapokban telik egypár csizma, továbbá az asszonynak papucs, meg egy két rongydarab ... Kendő az asszonynak, neki ünneplő kalap ... a gyerek meg még kicsi, keveset eszik, azért belement a dologba. Azt mondta a feleségének, nem bánja.

Mikorra Eszti fölkel, az apja elszegődte az usztatói kasznárhoz. Ott jó helye lett neki, még a gyereket is odavehette. Eszti lopva befőtteket küldözgetett az anyjának, aki a nagy félbe betegeskedett. A befőttek az anyja megosztotta az apjával. Amikor szagos barack ropogott az öreg Ferus szájába, vagy illatos levél hörpintett föl az üvegfenékről, mindig megbocsátott a lányának. Hanem az előre megálmodott ötforintokat nem tudta felejtetni. Sokat sajnált érte a zívne. Amint a lábára nézett, elkedvetlenedett. Ünneplő csizmája még ma sincs, pedig már farsang van ... Hétköznap, ünnepnap mindig egy járja. De ennek már nagyon fölporcúdt az orra. Az oldalán is hiába a főt, csak csicsog ... hogy kihúzza-e tavaszig ebbe az ékeletlen sárba, mi még az őszön nyakukba szakadt és azóta tart — sokszor fontolgatta.